

Enhed
Valgheden

Sagsbehandler
Christine Boeskov

Koordineret med
Danmarks Statistik

Sagsnr.
2015 - 5272

Doknr.
247451

Dato
30-06-2015

Redegørelse for gennemgangen af stemmesedlerne og valgbøgerne ved folketingsvalget den 18. juni 2015

Den gennemgang af stemmesedlerne og valgbøgerne, der er foretaget i forbindelse med den endelige opgørelse af valget, har givet Social- og Indenrigsministeriet anledning til nedenstående bemærkninger om stemmesedlerne (1), valgbøgerne (2), kandidatfortegnelserne (3), de ugyldige stemmer (4), og brevstemmer, der ikke er taget i betragtning (5). Endvidere har ministeriet fundet det relevant at oplyse Folketinget om en falsk SMS om folketingsvalget (6) og om for sent modtagne brevstemmer (7).

1. Stemmesedlerne

De nærmere regler om *stemmesedlernes indhold og udformning* er i henhold til § 43, stk. 4, i lov om valg til Folketinget (folketingsvalgloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 369 af 10. april 2014, fastsat i bekendtgørelse nr. 1121 af 15. oktober 2014 om stemmesedler til brug ved folketingsvalg (herefter stemmeseddelbekendtgørelsen).

Kandidaternes navne skal som hovedregel opføres i én kolonne. I tilfælde, hvor der til valget er opstillet et så stort antal kandidater, at stemmesedlen vil blive uforholdsmæssig lang, såfremt kandidaternes navne anføres i én kolonne, kan valgbestyrelsen beslutte, at kandidaternes navne inden for hvert partifelt skal opføres i to eller flere kolonner (bekendtgørelsens § 10, stk. 1). I så fald skal kolonnerne adskilles fra hinanden af fede, lodrette streger (bekendtgørelsens § 10, stk. 2), da det er vigtigt at sikre, at de to kolonner er så skarpt adskilte, at det tilstrækkeligt tydeligt fremgår, at et kryds sat til venstre for midterstregen er et kryds for kandidaten anført i venstre kolonne og ikke for kandidaten anført i højre kolonne.

Reglerne om stemmesedlerne er i øvrigt ændret i forhold til de regler, der fandt anvendelse ved folketingsvalget den 15. september 2011. Ændringen består i, at der er indført krav om, at der til venstre for hvert partinavn og hvert kandidatnavn skal anføres en afkrydsningsrubrik (□), der over for vælgeren angiver, hvor krydset skal sættes (bekendtgørelsens § 4, stk. 2, § 9 og § 10, stk. 3). Tilsvarende bestemmelser blev samtidig indført for stemmesedlerne til kommunale og regionale valg samt til Europa-Parlamentsvalg. Ministeriet orienterede Folketingets Udvalg til Valgs Prøvelse herom den 17. oktober 2014 (UVP, Alm. del - bilag 1).

Hensigten med indførelse af en afkrydsningsrubrik er at vejlede vælgerne til at sætte krydset korrekt på stemmesedlen i et forsøg på at nedbringe antallet af utilsigtet ugyldige stemmesedler. Afkrydsningsrubrikken er alene vejledende. I bekendtgørelserne om bedømmelse af stemmesedlerne til de nævnte valg er derfor anført, at afmærkning af stemmesedlen uden for afkrydsningsrubrikkerne ikke medfører ugyldighed, hvis afmærkningen i øvrigt er gyldig efter bestemmelserne i den pågældende bekendtgørelse. Se § 4, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 996 af 12. august 2013 om bedømmelse af stemmesedler afgivet til folketingsvalg.

Ministeriet har endvidere som noget nyt ladet fremstille et forlæg til stemmesedlen til brug for valgbestyrelserne ved trykning af stemmesedlerne. Forlægget har omkostningsfrit kunnet hentes af valgbestyrelserne på ministeriets valghjemmeside valg.oim.dk.

Valgbestyrelserne for 43 opstillingskredse har fået fremstillet stemmesedler med kandidaternes navne i to kolonner, heraf for 11 af de 12 opstillingskredse i Københavns Storkreds og for 12 af de 13 opstillingskredse i Sydjyllands Storkreds.

Dermed fortsætter den tendens, som kunne observeres efter folketingsvalgene i 2007 og 2011, hvor der var en betragtelig stigning i antallet af stemmesedler, hvor kandidaternes navne var opført i to kolonner, (henholdsvis 25 i 2007 og 26 i 2011) i forhold til folketingsvalget i 2005, hvor det blot var én enkelt valgbestyrelse, der havde fået fremstillet stemmesedler med kandidaternes navne i to kolonner. Den store andel af stemmesedlerne, der har kandidaterne anført i to kolonner, er utvivlsomt en følge af valgkredsreformen i 2007, der bl.a. har medført, at antallet af kandidater i de enkelte nye storkredse (799 kandidater i 10 storkredse) generelt er øget sammenlignet med antallet af kandidater i de tidligere stor- og amtskredse. (I 2005 opstillede 947 kandidater i 17 stor- og amtskredse).

Den længste stemmeseddel var stemmesedlen for Østjyllands Storkreds, 9. kreds, Skanderborg, der var 92,5 cm lang, og havde kandidaterne anført i én kolonne. I alt 6 kredse havde stemmesedler på 90 cm eller derover.

På stemmesedlerne for Københavns Omegns Storkreds, 2. opstillingskreds, Lyngby, er kandidat for Å. Alternativet, Ulla Sandbæk, som er nomineret i alle kredse i Københavns Omegns Storkreds, fejlagtigt anført på stemmesedlen blandt partiets øvrige kandidater i alfabetisk rækkefølge (som nr. 4), hvor hun rettelig burde være opført øverst på stemmesedlen. Den samme type fejl findes på stemmesedlerne for Nordjyllands Storkreds, 5. kreds, Himmerland, hvor kandidat for C. Det Konservative Folkeparti, Daniel Rugholm, som er nomineret i alle kredse i Nordjyllands Storkreds, fejlagtigt er anført på stemmesedlen blandt partiets øvrige kandidater i alfabetisk rækkefølge (som nr. 4). I valgbøgerne for de to opstillingskredse er kandidaterne anført korrekt øverst på listen.

Lyngby-Taarbæk Kommune har efter anmodning fra det daværende Økonomi- og Indenrigsministerium afgivet en udtalelse af 23. juni 2015, hvori følgende er anført:

"Det er korrekt, at Ulla Sandbæk skulle have stået øverst på kommunens stemmeseddel – det blev overset på trods af ellers udvist stor grundighed i f. m. udarbejdelsen af stemmesedlen.

Hermed bekræftes således telefonisk oplysning herfra g.d. herom, i hvilken forbindelse det tillige oplystes, at kommunen dels ikke havde modtaget hverken bemærkninger eller klager herom på nogen af valgstederne, samt at kommunen i øvrigt ikke havde bemærket det, da valgbogen blev udarbejdet, hvor koncentrationen vedr. rette tal pr. kandidat og ikke rækkefølge af kandidater."

Valgbestyrelsen for Himmerlandkredsen har efter anmodning fra Social- og Indenrigsministeriet afgivet en udtalelse af 29. juni 2015, hvori følgende er anført:

"Redegørelse for fremstilling af stemmesedler:

Umiddelbart efter at have modtaget "Fortegnelse over de kandidater, der er opstillet til folketingsvalget den 18. juni 2015 i Nordjyllands Storkreds", går Valgsekretariatet og Kommunikationsafdelingen i gang med at fremstille den stemmeseddel der skal anvendes i 5. opstillingskreds – Himmerlandskredsen, Nordjyllands Storkreds.

Det grafiske forlæg som Økonomi- og Indenrigsministeriet har stillet til rådighed for opstillingskredsene blev anvendt ved fremstillingen.

Valgsekretariatet og Kommunikationspersonalet er erfarne og bekendt med folketingsvalgloven, vejledningen og dets indhold.

Trods det bliver det overset, at det af fortegnelsen fremgår, at Daniel Rugholm på "Liste C" – er nomineret til at stå som den første kandidat på listen i alle kredse i Nordjyllands Storkreds.

Fejlen er meget beklageligt sket.

Det vurderes, at der har været for meget fokus på, at den lokale kandidat i kredsen ofte står øverst.

I god tro bliver stemmesedlen overgivet til trykkeriet.

Fremtidige kontrolfunktioner:

Valgbestyrelsen ser med stor alvor på hændelsen og vil sikre, at kontrolfunktionen både i kvalitet og kvantitet forbedres væsentligt.

Fremover skal udkast til stemmeseddel gennemgå følgende proces:

1. stemmesedlen udfærdiges i et samarbejde mellem 2 personer 1 fra Valgsekretariatet og 1 fra Kommunikationsafdelingen
2. stemmesedlen og "Fortegnelsen over de opstillede kandidater til folketingsvalget" overdrages til 1. kontrol af 2 nye personer 1 fra Valgsekretariatet og 1 fra Kommunikationsafdelingen
3. stemmesedlen og "Fortegnelsen over de opstillede kandidater til folketingsvalget" overdrages til 2. kontrol af 2 nye udvalgte medarbejdere tilknyttet Valgsekretariatet."

På stemmesedlerne for Syddjyllands Storkreds, 7. kreds, Vejen, og 13. kreds, Haderslev, er Mike Legarth, kandidat for C. Det Konservative Folkeparti, og Kim Hyttel, kandidat for Å. Alternativet, som begge er nomineret i alle kredse i Syddjyllands Storkreds, fejlagtigt anført på stemmesedlen blandt de to partiers øvrige kandidater i alfabetisk rækkefølge, hvor de rettelig burde være opført øverst på stemmesedlen. For 7. kreds Vejen, indebar dette, at kandidaterne var anført som nr. 2 for deres partier på stemmesedlen, mens det for 13. kreds, Haderslev, indebar, at de to kandidater var anført som nr. 4 for deres partier på stemmesedlerne (øverst til højre i stedet for øverst til venstre), idet denne kreds, hvis stemmeseddel var i to kolonner, endvidere fejlagtigt havde anført kandidaterne skiftevis mellem de to kolonner i stedet for fortløbende i samme kolonne med halvdelen i hver kolonne.

Social- og Indenrigsministeriet kan oplyse, at det følger af § 5, stk. 2, i stemmeseddelbekendtgørelsen, at navnet på den eller de kandidater, der er opstillet i vedkommende opstillingskreds, anføres med halvfede typer øverst og i alfabetisk rækkefølge efter efternavn eller mellemnavn, såfremt dette skal anføres i stedet for efternavn. Den kandidat, der er anmeldt som partiets nominerede kandidat i opstillingskredsen, anføres dog først.

Reglerne om opstilling og nominering giver både mulighed for, at et parti kan have forskellige kandidater nomineret (og dermed øverst på stemmesedlen) i de forskellige opstillingskredse, og at et parti (som det var tilfældet for C. Det Konservative Folkeparti og Å. Alternativet i bl.a. Syddjyllands Storkreds) kan have én kandidat nomineret i alle opstillingskredse i en storkreds, hvorved den samme kandidat skal anføres først blandt partiets kandidater på stemmesedlerne i hele storkredsen.

Den manglende anførelse af den nominerede kandidat først blandt partiets kandidater på stemmesedlen i Lyngby-, Himmerland-, Vejen- og Haderslevkredsene må betynges som alvorlig, men har ikke i valgteknisk henseende betydning for opgørelsen af de valgte kandidater for de berørte partier på grundlag af de afgivne personlige stemmer og partistemmer. For partier, der opstiller sideordnet, sker fordelingen af partistemmer på baggrund af antallet af personlige stemmer i den enkelte opstillingskreds, uafhængigt af, om kandidaten er nomineret eller ej. Der henvises i øvrigt til redegørelsen for valgbøgenes bemærkninger nedenfor i afsnit 2.5 (vedrørende valgbøgerne for Vejen- og Haderslevkredsene) samt til valgklage indgivet af Det Konservative Folkeparti og Alternativet.

Det bemærkes, at Ulla Sandbæk blev valgt som kandidat for Å. Alternativet, mens Mike Legarth, Daniel Rugholm og Kim Hyttel ikke blev valgt for C. Konservative henholdsvis Å. Alternativet.

Danmarks Statistik har oplyst følgende om, hvad der for de tre sidstnævnte kandidaters vedkommende skulle til for at kunne ændre på, hvem der for C. Det Konservative Folkeparti og Å. Alternativet havde fået tildelt et tillægsmandat i landsdelen Sjælland-Syddanmark (for Mike Legarth og Kim Hyttel) og Midtjylland-Nordjylland (Daniel Rugholm).

For Det Konservative Folkepartis vedkommende i Sjælland-Syddanmark er der tale om, at Mike Legarth, som fik 6.994 stemmer, manglede 51 stemmer for at have flere stemmer end Brian Mikkelsen (i Sjællands Storkreds), som fik 7.044 stemmer. Kandidaten Dan Arnløv, som i Vejen- og Haderslevkredsene stod først blandt Det Konservative Folkepartis kandidater på stemmesedlen i stedet for Mike Legarth, fik henholdsvis 19 og 14 personlige stemmer i de to kredse, hvilket i alt gav henholdsvis 33 og 23 stemmer. Dan Arnløv fik 2,7 pct. af stemmerne i gennemsnit i alle kredse i Syddjyllands Storkreds, når kredse Vejele Nord og Syd (hvor han har et højt stemmetal) og Vejen og Haderslev ikke bliver medregnet. Mike Legarth skulle have haft næsten alle Dan Arnløvs stemmer (56 stemmer) i Vejen- og Haderslev-kredsene for at have nok stemmer (51 stemmer) til at overtage tillægsmandatet fra Brian Mikkelsen.

For Alternativets vedkommende er der tale om, at Kim Hyttel, som fik 3.648 stemmer, manglede 1.462 stemmer for at have flere end Roger Matthisen i Fyns Storkreds med 5.109 stemmer. Kandidaten Rune Nielsen Bjerremand, som i Vejen- og Haderslevkredsene stod først blandt Alternativets kandidater på stemmesedlen i stedet for Kim Hyttel, fik henholdsvis 52 og 39 personlige stemmer i de to kredse, hvilket i alt gav henholdsvis 247 og 190 stemmer. Selv om Kim Hyttel havde fået alle Rune Nielsen Bjerremands stemmer, ville han stadig mangle 1.270 stemmer for at kunne overtage tillægsmandatet fra Roger Matthisen.

For det Konservative Folkepartis vedkommende i Midtjylland-Nordjylland er der tale om, at Daniel Rugholm har fået 4.009 personlige stemmer og i alt 5.996 i Nordjyllands Storkreds. Naser Khader har fået 4.041 personlige stemmer og i alt 7.374 stemmer i Østjyllands Storkreds, og har hermed fået Det Konservative Folkepartis sidste tillægsmandat i landsdelen Midtjylland-Nordjylland. I Himmerlandkredsen var Henrik Dalgaard fejlagtigt placeret først blandt partiets kandidater på stemmesedlen i stedet for Daniel Rugholm. Henrik Dalgaard fik 334 personlige stemmer og i alt 861 personlige stemmer i Himmerlandkredsen. Hvis Daniel Rugholm havde fået alle Henrik Dalgaards stemmer i Himmerlandkredsen, ville han i alt have fået 6.857 stemmer, og ville ikke med disse ekstra stemmer kunne overtage Naser Khaders tillægsmandat med 7.374 stemmer.

På stemmesedlerne for Fyns Storkreds, 7. kreds, Svendborg, er forbogstavet i en kandidats mellemnavn skrevet med lille, idet der fejlagtigt er anført Jens Henrik w. Thulesen Dahl.

På stemmesedlerne for Syddjyllands Storkreds, 6. kreds, Varde, er den lodrette streg, der adskiller de to kolonner, som kandidaterne er anført i, meget fed (dobbel fed) svarende til den vandrette streg, hvormed det første partifelt begyndes, i stedet for den korrekte angivelse med fed.

På stemmesedlerne for Syddjyllands Storkreds, 7. kreds, Vejen, og Østjyllands Storkreds, 11. kreds, Hedensted, var de kandidater, der var opstillet i de nævnte kredse for partier, der anvendte sideordnet opstilling, fejlagtigt anført med almindelige typer (i stedet for den korrekte anførelse med halvfede typer), bortset fra de respektive parti-ers nominerede kandidat i kredsen, der korrekt var anført øverst på stemmesedlen under de respektive partinavne med halvfede typer.

I Syddjyllands Storkreds, 7. kreds, Vejen, gjaldt dette dog ikke den nominerede kandidat for C. Det Konservative Folkeparti og Å. Alternativet, der som ovenfor beskrevet fejlagtigt indgik blandt de øvrige opstillede kandidater i den alfabetiske rækkefølge. Disse partiers kandidater var til gengæld som de eneste sideopstillede kandidater i kredsen alle anført korrekt med halvfede typer.

På stemmesedlerne for Syddjyllands Storkreds, 7. kreds, Vejen, er kandidatnavnene anført med forskellig størrelse bogstaver, således at nogle – tilsyneladende tilfældige – kandidatnavne er anført med en lidt større skriftstørrelse end andre og dermed bliver mere iøjnefaldende.

På stemmesedlerne for Syddjyllands Storkreds, 7. kreds, Vejen, er der endvidere under Ø. Enhedslisten – De Rød-Grønne anført "Partiliste anmeldt". En sådan angivelse er ikke i overensstemmelse med stemmeseddelbekendtgørelsen. Stemmesedlerne må alene indeholde de oplysninger, der kræves efter bekendtgørelsen.

Stemmesedlerne for Syddjyllands Storkreds, 7. kreds, Vejen, og for Vestjyllands Storkreds, 10. kreds, Holstebro, mangler endvidere en betegnelse for opstillingskredsen. Der er alene angivet "Syddjyllands Storkreds" henholdsvis "10. opstillingskreds", hvilket ikke er tilstrækkeligt til at identificere den opstillingskreds, hvortil stemmesedlerne er bestemt, jf. § 2, stk. 1, i stemmeseddelbekendtgørelsen.

Samlet set er stemmesedlerne for Syddjyllands Storkreds, 7. kreds, Vejen, efter Social- og Indenrigsministeriets opfattelse noget mangelfulde ud fra dels antallet dels karakteren af de begåede fejl ved stemmesedlernes udformning.

På stemmesedlerne for Syddjyllands Storkreds, 10. kreds, Fredericia, var kandidaterne for F. SF – Socialistisk Folkeparti, der var opstillet sideordnet i kredsen, som de eneste fejlagtigt anført med almindelige typer (i stedet for den korrekte anførelse med halvfede typer), bortset fra partiets nominerede kandidat i kredsen, der korrekt var anført øverst på stemmesedlen under partinavnet med halvfede typer.

På stemmesedlerne i Østjyllands Storkreds, 5. kreds, Djurs, er alle tre kandidater uden for partierne i storkredsen anført med fede typer, selv om ingen af de tre var opstillet i denne opstillingskreds. Det samme gør sig gældende for stemmesedlerne i Vestjyllands Storkreds, 8. og 9. kreds, Herning Syd og Herning Nord, og i Nordjyllands Storkreds, 2. kreds, Hjørring, og 5. kreds, Himmerland, hvor kandidaten uden for partierne er anført med fed, selv om han ikke var opstillet i disse kredse.

På stemmesedlerne for Østjyllands Storkreds, 10. kreds, Horsens, og Nordjyllands Storkreds, 3. kreds, Brønderslev, er der anvendt en skrifttype, der gør det svært at se forskel på, om navnene på kandidaterne er anført med halvfede typer (hvilket viser, at de pågældende er opstillet i kredsen) eller almindelige typer.

På stemmesedlerne for Østjyllands Storkreds, 11. kreds, Hedensted, var kandidat for Å. Alternativet, Lena Agger, fejlagtigt anført i den alfabetiske rækkefølge blandt parti-

ets opstillede kandidater i opstillingskredsen i stedet for at være anført til sidst efter de opstillede kandidater, da denne kandidat alene var opstillet i 2 (andre) opstillingskredse i storkredsen. Efter stemmeseddelbekendtgørelsen skal et partis kandidater i vedkommende opstillingskreds anføres først i alfabetisk rækkefølge og med halvfede typer, dog med den nominerede kandidat øverst, og derefter partiets øvrige kandidater i storkredsen i alfabetisk rækkefølge med almindelige typer.

På stemmesedlerne for Vestjyllands Storkreds, 1. kreds, Struer, var teksten til angivelse af opstillingskredsen og vejledningsteksten øverst på stemmesedlen anført med meget små typer. Også parti- og kandidatnavne var anført med mindre skrift end stemmesedlerne for de øvrige opstillingskredse, herunder de øvrige kredse i samme storkreds. Endvidere var vejledningsteksten ikke udformet som angivet i stemmeseddelbekendtgørelsen. Teksten var dog ikke forkert eller misvisende, idet der manglede en apostrof over bogstavet E i sætningen "Sæt kun ét X på stemmesedlen", og en understregning af ordet "ikke" i sætningen "Du må ikke udfylde rubrikken med andet end et X, da din stemmeseddel så bliver ugyldig".

Afkrydsningsrubrikkerne på stemmesedlerne for denne kreds var endvidere for små til at opfylde kravene i stemmeseddelbekendtgørelsen, idet de målte (knap) 3x3 mm. Efter bekendtgørelsens § 9 skal afkrydsningsrubrikken have en sådan størrelse, at der er rigelig plads til at sætte et kryds, dog mindst 4x4 mm. Stemmesedlerne for denne kreds var blandt de smalleste (12 cm) i landet.

Stemmesedlerne for Vestjyllands Storkreds, 11. kreds, Ringkøbing, indeholdt ikke navnet på den kandidat uden for partierne, som var opstillet i storkredsen, og som derfor skulle have været anført på stemmesedlerne for alle opstillingskredse i storkredsen.

Valgbestyrelsen for Ringkøbingkredsen har i en udtalelse herom den 25. juni 2015 udtalt følgende:

"I den fortegnelse over kandidater, der er opstillet i Vestjyllands Storkreds er anført en overskrift på kolonnen til højre for kandidaterne, "opstillet i kreds" og herunder er ud for alle kandidater skrevet "alle". Det gælder alle på nær liste Ø, hvor der er opstillet på partiliste.

Ud for Erik Sputnik i samme kolonne står "10", svarende til en opstilling i opstillingskreds 10 og ikke "alle" kredse. Teksten vedrørende opstillede kandidater uden for partierne blev ikke vurderet som relevant for de opstillingskredse, der ikke var nævnt under kolonnen "opstillet i kreds".

Det er en fejl, som er meget beklagelig og som Ringkøbing-Skjern Kommune bestræbe sig på at undgå ved fremtidige valg.

Kommunen vil sørge for at formidle denne viden videre til næste folketingsvalg som et forhold, som kommunen skal være ekstra opmærksom på.

Desuden vil der blive foretaget kvalitetssikring af stemmesedlen ved at lade flere medarbejdere godkende denne.

Endelig vil kommunen tjekke kandidaterne i valgbogen med det samme denne er tilgængelig i KMD valgsystemet, selv om det giver anledning til udfordringer med hensyn til at nå at trykke stemmesedler og få leveret disse."

Såfremt der i storkredsen er opstillet kandidater uden for partierne, skal disse efter stemmeseddelbekendtgørelsens § 6 anføres nederst på stemmesedlen i et særskilt felt, i hvilket der med fede typer anføres ordene "Uden for partierne" som overskrift. De kandidater, der er opstillet i vedkommende opstillingskreds, anføres øverst i alfabetisk rækkefølge med halvfede typer, og derefter anføres med almindelige typer i alfabetisk rækkefølge de øvrige kandidater uden for partierne, der er opstillet i storkredsen.

Fejlen indebærer, at vælgerne i Ringkøbingkredsen på valgdagen ikke har kunnet stemme på den pågældende kandidat uden for partierne, Erik Sputnik. Fejlen kan

dermed have betydning for valgresultatet. Kandidaten fik 116 stemmer i resten af Vestjyllands Storkreds, dvs. i de øvrige 10 opstillingskredse, heraf 44 i Holstebro-kredsen, hvor kandidaten var opstillet og er bosiddende, og mellem 4 og 11 stemmer i hver af de øvrige opstillingskredse. Danmarks Statistik har for Social- og Indenrigsministeriet foretaget en beregning, der viser, at kandidaten skulle have haft mere end 17.908 stemmer for at opnå et kredsmandat i Vestjyllands Storkreds.

Det bemærkes, at kandidaten uden for partierne fremgik korrekt af valgbogen for Ringkøbingkredsen.

Der henvises i øvrigt til valgklage indgivet af Erik Sputnik.

På stemmesedlerne for Nordjyllands Storkreds, 5. kreds, Himmerland, er samtlige kandidater for Ø. Enhedslisten – De Rød-Grønne anført med halvfed (i lighed med kandidaterne for de partier, der opstiller kandidaterne sideordnet), bortset fra den opstillede kandidat, som er anført med fed. Den opstillede kandidat skulle have været anført med halvfed, mens de øvrige partier på partilisten skulle have været anført med almindelige typer.

På stemmesedlerne for denne kreds er navnene på fem kandidater endvidere stavet forkert. Det drejer sig om en kandidat for B. Radikale Venstre og I. Liberal Alliance og tre kandidater for Ø. Enhedslisten – De Rød-Grønne. Navnene er alle stavet rigtigt i kredsens valgbog.

Endelig skal det generelt bemærkes, at der fortsat blandt valgbestyrelserne synes at herske en vis variation i henseende til vurderingen af, hvornår en streg er "fed" henholdsvis "halvfed". Disse begreber anvendes ved beskrivelsen af reglerne om udformning af stemmesedler til brug ved folketingsvalg, hvor de forskellige felter skal adskilles af streger i forskellige tykkelser. Stregtykkelser, der af nogle valgbestyrelser anvendes som halvfede streger, anvendes således af andre valgbestyrelser til fede streger.

Ministeriet skal endelig generelt bemærke, at der ved dette valg er konstateret langt flere og mere alvorlige fejl i stemmesedlerne end ved folketingsvalget i 2011. De ovennævnte fejl har – bortset fra fejlen i Vestjyllands Storkreds, 11. kreds, Ringkøbing, hvor kandidaten uden for partierne manglede på stemmesedlen – ingen konsekvenser for opgørelsen af de valgte kandidater på grundlag af de afgivne personlige stemmer og partistemmer, herunder fordeling af partistemmer blandt de opstillede kandidater. Den manglende anførelse af den nominerede kandidat først blandt partiets kandidater på stemmesedlerne i Lyngby-, Himmerland-, Vejen- og Haderslevkredsene må dog som nævnt betegnes som alvorlig. De ovennævnte fejl vil indgå i ministeriets løbende overvejelser om en mere hensigtsmæssig vejledning af valgbestyrelserne om opsætning og fremstilling af stemmesedlerne, herunder med henblik på at sikre mere ensartede stemmesedler.

2. Valgbøgerne

Valgbøgerne er gennemgået af Danmarks Statistik for Social- og Indenrigsministeriet. Ved gennemgangen af valgbøgerne er der i nogle få tilfælde konstateret forskellige sammentællingsfejl m.v., der alle har kunnet berigtiges efter telefonisk henvendelse til de pågældende valgbestyrelser.

2.1. Indhold og udformning

Der er ikke foretaget ændringer af selve valgbogen i forhold til den valgbog, der blev benyttet ved folketingsvalget i 2011.

Alle valgbestyrelser benytter KMD A/S' valgopgørelsessystem, hvorfra valgbestyrelsen kan udskrive sin valgbog med bilag.

Alle valgbestyrelser har således via KMD A/S' valgopgørelsessystem elektronisk overført de dele af selve valgbogen, der kan overføres elektronisk, til Danmarks Statistik, sammen med bilaget med opgørelsen pr. afstemningsområde af personlige stemmer og partistemmer. Valgbestyrelserne har endvidere indsendt en papirudgave af selve valgbogen via sikker e-post til både ministeriet og Danmarks Statistik. Det nævnte bilag til valgbogen er alene indsendt elektronisk.

De indsendte eksemplarer af valgbøger på papir har alle været af tilfredsstillende kvalitet bortset fra, at der for én valgbogs vedkommende er sket en forskydning af talrækkerne i forhold til de respektive kolonner, som tallene burde figurere under. Forholdet skyldes en fejl i KMD' valgsystem, som KMD er blevet gjort opmærksom på.

Ved kontrollen af, at indholdet af den elektroniske valgbog er identisk med indholdet af papirvalgbogen, er det i alle tilfælde konstateret, at dette var tilfældet.

Det kan endelig tilføjes, at det af valgbøgerne fremgår, at antallet af afstemningsområder/afstemningssteder siden folketingsvalget i 2011 er reduceret fra 1.450 til 1389 eller med 61.

2.2. Fejl og mangler bortset fra fejl vedrørende kandidaternes stemmetal

Ved gennemgangen af valgbøgerne er der i nogle få tilfælde konstateret fejl vedrørende antal for sent modtagne brevstemmer. Disse fejl har i alle tilfælde kunne berigtiges efter telefonisk henvendelse til de pågældende valgbestyrelser.

Ved gennemgangen af valgbøgerne er der i nogle få tilfælde konstateret fejl vedrørende de anførte tal for antal stemmeberettigede og antal vælgere afmærket på valglisten samt så store differencer i stemmeseddelregnskabet, at regnskabet måtte være fejlbehæftet. De nævnte fejl har i alle tilfælde kunnet berigtiges eller forklares efter telefonisk henvendelse til de pågældende valgbestyrelser med påfølgende indsendelse af rettelsesblade til de pågældende valgbøger.

Ved gennemgangen af oplysningerne i valgbøgerne om årsagen til, at stemmesedler er erklæret ugyldige, har Danmarks Statistik foretaget en særlig kontrol af, hvorvidt ugyldighedsgrunden: *Kryds ud for ordene "Uden for partierne"*, jf. § 8 i bekendtgørelse nr. 996 af 12. august 2013 om bedømmelse af stemmesedler afgivet til folketingsvalg, alene anvendes i de opstillingskredse, hvor denne ugyldighedsgrund kan forekomme, dvs. i tilfælde, hvor der er opstillet to eller flere kandidater uden for partierne i vedkommende storkreds. Disse kredse var Københavns Storkreds (4 kandidater uden for partierne), Københavns Omegns Storkreds (2 kandidater uden for partierne), Nordsjællandss Storkreds (2 kandidater uden for partierne), Sjællands Storkreds (3 kandidater uden for partierne), Østjyllands Storkreds (3 kandidater uden for partierne), Vestjyllands Storkreds (1 kandidater uden for partierne) og Nordjyllands Storkreds (1 kandidat uden for partierne). Der var ikke opstillet nogen kandidater uden for partierne i Bornholms, Fyns og Sydjyllands Storkredse.

Denne kontrol viste, at nævnte ugyldighedsgrund forekom i 2 opstillingskredse (Syddjyllands Storkreds, 2. kreds, Aabenraa, og 12. kreds, Kolding Syd) i en storkreds, hvor der ikke var nogen kandidater uden for partierne.

Efter henvendelse til de pågældende to valgbestyrelser blev de pågældende ugyldige stemmesedler i det ene tilfælde ændret til ugyldighedsgrund 8, "Kryds uden for partierne", jf. § 10 i bekendtgørelse om bedømmelse af stemmesedler afgivet til folketingsvalg, og i det andet tilfælde ændret til ugyldighedsgrund 2, "Andet mærke end kryds i stedet for kryds", jf. § 4 i samme bekendtgørelse. De to stemmer var således

registreret under en forkert ugyldighedsgrund, men var fortsat ugyldige efter kontrollen.

De foretagne fordelinger af partistemmer i valgbøgerne er kontrolleret og fundet fejlfri.

2.3. Fejl vedrørende kandidaternes stemmetal

Ved den talmæssige revision af valgbogen kan det ikke kontrolleres, hvorvidt de personlige stemmetal, der er anført for de enkelte kandidater, er korrekte, herunder at der ikke er sket ombytning af personlige stemmetal eller lignende. Som et supplement til den talmæssige revision foretager Danmarks Statistik derfor i et vist omfang en kritisk revision bestående i, at man – når den talmæssige revision er gennemført – gennemgår tallene for de personlige stemmer for at vurdere, om de forekommer rigtige ud fra kandidaternes placering på stemmesedlen i den pågældende opstillingskreds, kandidatens bopæl m.v. En sådan vurdering er i sagens natur af overordnet karakter og skal foretages inden for de snævre tidsrammer, der gælder for valgopgørelsen.

Siden folketingsvalget i 2001 har der ved gennemgangen af valgbøgerne været anvendt et analyseværktøj, som kan afdække, om der er variationer i personlige stemmetal, der er atypiske, og som derfor eventuelt kan være udtryk for, at der er fejl vedrørende de personlige stemmer (stemmeandelsafvigelsesindikatoren).

Ved denne kontrol blev det afdækket, at der på 11 ud af de i alt 1.389 afstemningssteder var anledning til at undersøge, om der for et eller flere partier kunne være sket ombytning af personlige stemmetal inden for det pågældende parti. Det drejer sig om følgende opstillingskredse og afstemningssteder:

1. Københavns Storkreds, 12. kreds, Tårnby, Pilegården, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for F. SF – Socialistisk Folkeparti.
2. Bornholms Storkreds, 2. kreds, Aakirkeby, Svaneke, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for Ø. Enhedslisten – De Rød-Grønne.
3. Sjællands Storkreds, 4. kreds, Næstved, Holme-Olstrup, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for A. Socialdemokratiet.
4. Sjællands Storkreds, 6. kreds, Køge, Rye, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for A. Socialdemokratiet.
5. Fyns Storkreds, 7. kreds, Svendborg, Tved, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for I. Liberal Alliance.
6. Fyns Storkreds, 8. kreds, Faaborg, Horne, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for V. Venstre, Danmarks Liberale Parti.
7. Fyns Storkreds, 8. kreds, Faaborg, Svanninge, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for V. Venstre, Danmarks Liberale Parti.
8. Østjyllands Storkreds, 4. kreds, Aarhus Øst, Skødstrup Hallen, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for V. Venstre, Danmarks Liberale Parti.
9. Østjyllands Storkreds, 4. kreds, Aarhus Øst, Virupskolen, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for Ø. Enhedslisten – De Rød-Grønne.
10. Nordjyllands Storkreds, 1. kreds, Frederikshavn, Hørby, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for Ø. Enhedslisten – De Rød-Grønne.
11. Nordjyllands Storkreds, 2. kreds, Hjørring, Skallerup, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for Ø. Enhedslisten – De Rød-Grønne.

De pågældende valgbestyrelser blev bedt om at foretage en nærmere vurdering og/eller undersøgelse af, om der eventuelt kunne være sket ombytning af personlige stemmetal.

De foretagne undersøgelser viste, at der i de tilfælde, der er nævnt ovenfor under 3), 4) og 5), rent faktisk var sket ombytning eller forskydninger af personlige stemmetal (indtastningsfejl mv.). I de tilfælde, der er nævnt under 1), 2), 6), 7), 8), 9), 10) og 11), var tallene efter valgbestyrelsens vurdering/undersøgelse korrekte og kunne forklares ud fra særlige lokale forhold.

I valgbøgerne for de opstillingskredse, hvor der blev konstateret fejl, er de personlige stemmetal og eventuelt partistemmetal blevet rettet, således at de korrekte tal indgår i valgopgørelsen.

De fundne fejl har i tilfældet 3) og 4) givet anledning til, at rækkefølgen, hvori kandidaterne er valgt, er blevet byttet rundt mellem 1. og 2. kredsmandat for A. Socialdemokratiet i Sjællands Storkreds.

2.4. Lodtrækninger

I folketingsvalglovens § 73, stk. 5, 3. pkt., er det fastsat, at Social- og Indenrigsministeriet foretager lodtrækning i de tilfælde, hvor to eller flere kandidater er lige berettiget til en partistemme.

Der var i alt 30 lodtrækningstilfælde af den type fordelt på 28 valgbøger. De pågældende valgbøger er af Danmarks Statistik berigtiget med lodtrækningens resultat. I intet tilfælde har lodtrækningens resultat haft betydning for kandidatudvælgelsen eller stedfortræderrækkefølgen.

Alle valgbøger indeholdt den foreskrevne markering af, at der forelå en lodtrækningssituation.

2.5. Bemærkninger i valgbøgerne

I 70 valgbøger er der gjort bemærkninger om valgets forberedelse, afstemningens gennemførelse på valgdagen, om mere væsentlige stemmeforskydninger ved fintællingen i forhold til optællingen på valgaftenen, om mulige forklaringer på uoverensstemmelser i stemmeseddelregnskabet m.v. Blandt de tilførte bemærkninger til valgbøgerne skal Social- og Indenrigsministeriet særligt bemærke følgende:

I valgbøgerne for en række kredse, som fremgår nedenfor (Vejle Syd, Viborg Vest, Viborg Øst, Silkeborg Nord og Silkeborg Syd), har vælgere kommenteret, at der blev stillet røde kuglepenne eller farveblyanter til rådighed til brug for udfyldelse af stemmesedlen i stemmerummet. Valget af røde skriveredskaber er nogle steder blev opfattet sådan, at der lå en partipolitisk tilkendegivelse heri.

Social- og Indenrigsministeriet skal i den forbindelse oplyse, at det fremgår af ministeriets vejledning om afholdelse af folketingsvalg, at stemmerum skal være indrettet sådan, at der er det nødvendige udstyr i hvert stemmerum for, at vælgerne kan afgive deres stemme (skriveplade og blyant eller andet egnet skriveredskab). Det fremlagte skriveredskab behøver ikke være en blyant eller sort eller blå kuglepen, men må godt have en mere synlig farve, f.eks. rød, hvis kommunalbestyrelsen for eksempel måtte vurdere, at det vil lette stemmeoptællingen, hvis afkrydsningens farve således var mere tydelig.

Ministeriet bemærker, at der heller ikke er noget til hinder for, at der f.eks. anvendes blå forhæng på stemmerummene, selv om denne farve på tilsvarende vis kan hævdes at indeholde en partipolitisk tilkendegivelse.

I valgbøgerne for en række kredse, som fremgår nedenfor (Helsingør, Fredensborg, Ringsted, Middelfart, Kolding Nord, Haderslev, Skive, Viborg Vest og Holstebro), har vælgere desuden kommenteret eller protesteret over for at skulle oplyse deres fød-

selsdato til valglisteføreren. Nogle steder har vælgere forladt afstemningsstedet uden at stemme af denne grund.

Social- og Indenrigsministeriet kan i den forbindelse oplyse, at det siden en lovændring, der trådte i kraft 1. januar 2013 (lov nr. 1252 af 18. december 2012), har været et krav, at vælgeren skal oplyse sin fødselsdato. Kravet indførtes for at højne sikkerheden af identifikationen af vælgeren. Efter folketingsvalglovens § 47, 4. pkt. skal valglisteføreren således forlange, at vælgeren giver oplysning om sin fødselsdato.

Valgbøgerne for alle 9 opstillingskredse i Københavns Kommune (Københavns Storkreds, 1.-9. kreds), indeholder på side 4 eller 5 en bemærkning om, at der havde været udfordringer med at få valgstyrelserne besat inden valgdagen, at der blev anvendt digitale valglister på alle valgsteder uden problemer, at der var indkøbt ekstra stemmerum, at der blev anvendt røde kuglepenne til afkrydsning af stemmesedlerne, og at der ingen kø var kl. 20.00.

Valgbogen for Københavns Storkreds, 1. kreds, Østerbro, indeholder på side 5 en bemærkning om, at valgbestyrelsen på et afstemningssted flere gange måtte bede et parti om ikke at agitere i umiddelbar tilknytning til indgangen til valgstedets matrikel.

Valgbogen for Københavns Storkreds, 5. kreds, Nørrebro, indeholder på side 5 en bemærkning om, at stemmekasserne på et valgsted først blev forseglet efter kl. 11.00, efter at en gruppe valgobservatører havde konstateret fejlen. Stemmekasserne var på intet tidspunkt uden opsyn.

Valgbogen for Københavns Storkreds, 6. kreds, Bispebjerg, indeholder på side 5 en bemærkning om, at en tilforordnet vælger blev truet af en vælger. Politiet blev inddraget, og den tilforordnede vælger blev tilbudt psykologhjælp.

Valgbogen for Københavns Storkreds, 7. kreds, Brønshøj, indeholder på side 5 bl.a. en bemærkning om, at en gruppe vælgere forlod valgstedet uden at stemme, da de var utilfredse med, at indgangen til valgstedet var flyttet på grund af ombygning. Ændringen fremgik af valgkortet, og der var tilforordnede vælgere ved den tidligere indgang til at guide vælgerne.

Valgbogen for Københavns Storkreds, 9. kreds, Vesterbro, indeholder på side 5 bl.a. en bemærkning om, at en vælger forsøgte at stemme to gange, men blev stoppet.

Valgbogen for Københavns Storkreds, 10. kreds, Falkoner, indeholder på side 4 en bemærkning om, at 2 kandidater til valget, hvoraf den ene også er medlem af valgbestyrelsen, kl. 16.30 ankom til afstemningsstedet Skolen på Duevej og ønskede at hilse på deres partis tilforordnede vælgere. Valgstyrelserformanden tilkendegav – efter drøftelse med andre valgstyrelser – og efter en konkret vurdering, at de pågældende ikke havde adgang til afstemningsstedet, jf. folketingsvalglovens § 50. Efter diskussion forlod de to afstemningsstedet.

Valgbogen for Københavns Storkreds, 12. kreds, Tårnby, indeholder på side 27 en bemærkning om, at 4 åbenlyst ugyldige brevstemmer på valgstedet Vestamager blev lagt i en kuvert. Ved åbningen af pakkerne i fintællingslokalet blev det konstateret, at den omtalte kuvert var bortkommet. Valgbestyrelsen formoder, at dette er sket i forbindelse med nedpakningen på valgstedet på valgaftenen.

Valgbogen for Københavns Omegns Storkreds, 2. kreds, Lyngby, indeholder på side 4 en bemærkning om, at der efter opringning fra det daværende Økonomi- og Indenrigsministerium blev bekræftet en episode på afstemningsstedet Trongård om, at elever på skolen, måske inspireret af opslaget "Sæt X i en af afkrydsningsrubrikkerne til venstre for..." over for en eller flere vælgere i forbindelse med dennes ankomst til

afstemningsstedet havde tilråbt denne/disse med ordvalg à la "husk at stemme til højre".

Social- og Indenrigsministeriet bemærker i den forbindelse, at ministeret havde modtaget en telefonisk henvendelse fra en vælger, der oplyste, at en tilfornet vælger råbte efter vælgerne, at de skulle sætte kryds til højre for parti- eller kandidatnavnet. Ministeriet orienterede telefonisk Lyngby-Taarbæk Kommune om dette, idet ministeriet gjorde opmærksom på det uhensigtsmæssige heri, da afkrydsningsrubrikken er placeret til venstre og ikke til højre for parti- eller kandidatnavnet. Det bemærkes, at et kryds sat til højre for parti- eller kandidatnavnet (dvs. uden for afkrydsningsrubrikken) ikke medfører, at stemmen er ugyldig, forudsat at stemmen ikke er ugyldig efter andre regler.

Valgbogen for denne kreds indeholder på side 4 endvidere en bemærkning om, at en gruppe på 5 personer på matriklen ved afstemningsstedet Lyngby Midt kortvarigt forstyrrede ind- og udpassage til valgstedet gennem uddeling af slik og sedler med opfordring om at interessere sig for noget, der benævnes "TrampolinHouse". Gruppen blev filmet af DR. Gruppen blev sendt væk.

Valgbogen for Københavns Omegns Storkreds, 6. kreds, Brøndby, indeholder i et bilag til valgbogen, hvortil der er henvist på side 5, en bemærkning om, at en kandidat til valget tiltvang sig adgang til stemmelokalet sammen med de medarbejdere, der kom kl. 19.30 for at tælle stemmer. Hun omdelte slik ved valgbordene og løb ud af døren.

Valgbogen for Københavns Omegns Storkreds, 7. kreds, Taastrup, indeholder på side 4 en bemærkning om, at valgkort til afstemningsstedet Rønnevangshallen er udsendt med forkert adresse. Alle vælgere har fået tilsendt brev om fejlen, og der er annonceret i lokalavisen, kommunens hjemmeside og på Facebook.

Social- og Indenrigsministeriet kan oplyse, at Taastrup Kommune forinden (den 9. juni 2015) havde orienteret ministeriet telefonisk om, at der var fejl i 3.200 udsendte valgkort. Det blev oplyst, at det ikke var muligt at udsende nye valgkort. Ministeriet henviser i sit telefoniske svar til afsnit 4.11.1 i ministeriets vejledning om afholdelse af folketingsvalg:

"4.11.1. Særligt om fejl i valgkort

Konstaterer kommunalbestyrelsen, at der er fejl eller mangler i et eller flere valgkort, f.eks. en angivelse af et forkert afstemningssted eller en forkert adresse på afstemningsstedet m.v., skal kommunalbestyrelsen, i det omfang det er muligt, udskrive og udsende nye valgkort med de korrekte oplysninger til de berørte vælgere.

Opdages fejlen så tæt på valgdagen, at udsendelse af nye valgkort ikke kan nås, så de med sikkerhed er kommet frem til vælgerne senest dagen før valgdagen, skal kommunalbestyrelsen på anden måde sørge for at underrette de berørte vælgere, f.eks. ved udsendelse af sms i det omfang, kommunen råder over de pågældende vælgeres mobiltelefonnumre, ved brev, mail eller på anden måde. Endvidere skal der lægges en mere generel orientering et centralt sted på kommunens hjemmeside, ligesom der skal opsættes en synlig meddelelse på det eller de forkert oplyste afstemningssteder eller adresser om det rette afstemningssted og/eller adresse samt rutevejledning."

Valgbogen for Taastrupkredsen indeholder endvidere på side 5 og 27 bemærkninger om, at afstemningsstedet Charlotteskolen havde en difference på 1, at afstemningsstedet Rønnevangshallen havde en difference på 2, og at afstemningsstedet Herstedvester havde en difference på 2. Det formodes, at der er udleveret to stemmesedler til samme vælger (Charlotteskolen), at to vælgere har taget stemmesedlerne med hjem (Rønnevangshallen), og at der er to vælgere, der har fået en stemmeseddel for meget udleveret (Herstedvester).

Valgbogen for Københavns Omegns Storkreds, 8. kreds, Ballerup, indeholder på side 5 bemærkninger om, at der på flere afstemningssteder var dårlige adgangsforhold for handicappede (Måløv Ny Hal og Lundebergskolen). På Lundebergskolen uddelte en person valgmateriale og blev bortvist. På side 27 i valgbogen er der gjort bemærkning om, at der på fire afstemningssteder er udleveret to stemmesedler til en vælger i i alt 7 tilfælde. To afstemningssteder manglede hver en stemmeseddel i forhold til antal fremmødte vælgere.

Valgbogen for Nordsjællands Storkreds, 1. kreds, Helsingør, hvis bemærkninger er af meget summarisk form, indeholder på side 5 bl.a. en bemærkning om "vælger afvist – manglede fødselsdato".

Social- og Indenrigsministeriet forstår bemærkningen sådan, at vælgeren blev afvist som følge af, at vedkommende ikke ville oplyse sin fødselsdato.

Valgbogen for Nordsjællands Storkreds, 2. kreds, Fredensborg, indeholder i et bilag til side 5 en bemærkning om, at en borger ved afstemningsstedet Humlebæk ikke ville oplyse eller skrive fødselsdato eller vise legitimation. Han gik i vrede uden at stemme.

Der henvises til ministeriets bemærkning ovenfor vedrørende 1. kreds, Helsingør.

Valgbogen for Fredensborgkredsen indeholder endvidere en bemærkning om, at en kvindelig vælger ved et valgbord på afstemningsstedet Vallerød fik udleveret stemmeseddel på mandens valgkort. Det menes, at hun oplyste mandens fødselsdato og –år. Ved et andet valgbord forsøgte manden umiddelbart efter at få udleveret stemmeseddel ved at benytte konens valgkort. Dette blev opdaget, og stemmeseddel blev ikke udleveret. Manden fik efterfølgende udleveret stemmeseddel ved det valgbord, hvor hans kones valgkort nu var registreret.

Valgbogen for Nordsjællands Storkreds, 4. kreds, Frederikssund, indeholder på side 5 en bemærkning om, at en vælger på afstemningsstedet Møllegårdhallen var mødt sammen med sin mand og medbragte fuldmagt til, at manden kunne handle på hendes vegne. Da vælgeren ikke utvetydigt kunne udtrykke, hvad hun ønskede at afgive stemme på, blev det besluttet, at vælgeren ikke kunne stemme, jf. folketingsvalglovens § 49, stk. 4.

Social- og Indenrigsministeriet bemærker i den forbindelse, at det følger af folketingsvalglovens § 49, stk. 4, at hjælp til afkrydsning af stemmesedlen kun kan ydes, såfremt vælgeren umiddelbart over for dem, der yder hjælp, kan tilkendegive, på hvilket parti eller hvilken kandidat vælgeren ønsker at stemme.

Valgbogen for Nordsjællands Storkreds, 5. kreds, Egedal, indeholder på side 27 en bemærkning om, at der ved fintællingen blev flyttet 100 stemmer fra C. Det Konservative Folkeparti til O. Dansk Folkeparti. Flytningen skyldtes, at der var fejlplaceret en bunke med 100 stemmer.

Valgbogen for Nordsjællands Storkreds, 6. kreds, Rudersdal, indeholder på side 5 bemærkninger om, at en vred vælger havde overhørt en valgstyres telefonsamtale. Valgstyren opfordrede til at stemme noget bestemt. Valgstyren oplyste, at samtalen var privat, og at han ikke troede, den kunne overhøres. Valgstyreformanden tilrettede valgstyren, som var indforstået med, at episoden ikke gentages.

Valgbogen for samme kreds indeholder desuden en bemærkning om, at en vælger var registreret som havende brevstemt. Der var ingen fysisk brevstemme. Vælgeren stemte, og den registrerede brevstemme i den digitale valgliste slettedes. På side 6 (hvor bemærkningerne hørende til side 5 er fortsat) er der en bemærkning om, at en vælger

afvistes pga. brevstemme. Brevstemmen fandtes frem, og var underskrevet af en anden vælger. Vælgeren stemte, og brevstemmen blev ikke i taget betragting.

Valgbogen for Sjællands Storkreds, 1. kreds, Lolland, indeholder på side 5 en bemærkning om, at der ved afstemningsstedet Horslunde blev fundet en stemmeseddel, som var revet over ved sammenføjningen. Stemmesedlen blev klistret sammen.

Valgbogen for Sjællands Storkreds, 2. kreds, Guldborgsund, indeholder på side 5 en bemærkning om, at en vælger på afstemningsstedet Toreby formentlig har fået udleveret to stemmesedler, da der manglede en stemmeseddel i første bundt à 25 stemmesedler.

Valgbogen for denne kreds indeholder desuden en bemærkning om, at et ægtepar, der var tilflyttet efter 3. juni 2015, ikke var optaget på valglisten. Ægteparret var af folkeregistret i Guldborgsund Kommune vejledt om at møde frem på valgstedet, da der ikke var modtaget valgkort fra hverken fraflytningskommune eller Guldborgsund Kommune. Ægteparret blev henvist til at stemme i fraflytningskommunen.

Social- og Indenrigsministeriet skal i tilknytning hertil oplyse, at vælgere, der senere end 15.-dagen før valgdagen (3. juni 2015) er flyttet til en anden kommune eller inden for kommunen, eller som senere end denne dag har anmeldt flytning, skal forblive optaget på valglisten under den hidtidige bopæl. Dette følger af folketingsvalglovens § 18, stk. 4. Efter lovens § 20 udsender kommunalbestyrelsen, så snart valglisten er udarbejdet, valgkort til de vælgere, der er opført på valglisten og registreret i CPR med bopæl eller fast opholdssted i kommunen.

Af ministeriets vejledning om afholdelse af folketingsvalg (vejledning nr. 9827 af 29. oktober 2014) fremgår det, at kommunalbestyrelsen i tilflytningskommunen i overensstemmelse med kommunens almindelige vejledningsforpligtelse skal udlevere eller sende skriftlig oplysning til vælgere, der flytter senere end 15.-dagen før valget, om, at de kan stemme enten ved at møde frem på valgdagen på afstemningsstedet i den hidtidige bopælskommune eller ved at brevstemme. Samtidig skal kommunalbestyrelsen oplyse vælgerne om sidste frist for brevstemmeafgivning samt om, at brevstemmen skal stiles til kommunalbestyrelsen i den hidtidige bopælskommune.

Valgbogen for Sjællands Storkreds, 4. kreds, Næstved, indeholder på side 5 bl.a. en bemærkning om, at der ved afstemningsstedet Ll. Næstved – Herlufsholmvej havde været flere henvendelser fra vælgere, der skulle have stemt på Ll. Næstved Skole – Karrebækvej, på grund af utydelighed vedrørende stemmested.

Valgbogen for Sjællands Storkreds, 7. kreds, Greve, indeholder på side 4 en bemærkning om, at en vælger på valgstedet Tjørnelyskolen konstaterede, at valgsekretariatet "åbnede" brevstemmer og påtalte dette over for sekretariatet. Umiddelbart afvistes vælgeren. Vælgeren klagede herefter til det daværende Økonomi- og Indenrigsministerium, der kontaktede Greve Kommune. Greve Kommune svarede, at kommunens undervisning og vejledninger til fulde beskriver, at brevstemmer først må åbnes kl. 20.00. Greve Kommune kontaktede straks den ledende valgsekretær på Tjørnelyskolen, som bekræftede, at hun sprættede konvolutter op, men at brevstemmer ikke var taget ud af konvolutter, hvilket kunne bevidnes af valgstyreformanden og en anden valgsekretær. Øvrige valgstedet blev indskærpet, at de ikke måtte åbne brevstemmer før kl. 20.00.

Social- og Indenrigsministeriet kan bekræfte, at ministeriet var i telefonisk kontakt med Greve Kommune på baggrund af en telefonisk henvendelse fra en vælger. Det kan endvidere oplyses, at det i afsnittet om valgstyrernes gennemgang og kontrol af de modtagne brevstemmer i ministeriets vejledning om afholdelse af folketingsvalg i overensstemmelse med reglen i folketingsvalglovens § 66, stk. 1, sidste pkt., fremgår,

at ved håndtering af en brevstemme, inden afstemningen er afsluttet, må konvolutten med stemmesedlen *under ingen omstændigheder* åbnes.

Reglen er et centralt led i at sikre stemmehemmeligheden for vælgere, der brevstemmer og dermed ikke selv har mulighed for at putte deres stemme i stemmekassen. Social- og Indenrigsministeriet finder på den baggrund, at der er tale om en alvorlig overtrædelse af reglerne.

Valgbogen for Sjællands Storkreds, 8. kreds, Roskilde, indeholder bl.a. en bemærkning om, at brandalarmen på afstemningsstedet Østervang gik omkring kl. 18, hvor valgstedet blev rømmet. Der var tale om falsk alarm.

Valgbogen for Sjællands Storkreds, 11. kreds, Ringsted, indeholder bl.a. en bemærkning om, at en vælger på fire afstemningssteder (eller to på det ene afstemningssted) må have forladt afstemningsstedet med stemmesedlen. På et femte afstemningssted må der fejlagtigt være blevet udleveret to stemmesedler til en vælger. På side 5 er en bemærkning om, at to vælgere forlod afstemningsstedet Benløse på grund af kravet om at oplyse fødselsdato.

Social- og Indenrigsministeriet bemærker hertil, at det som anført siden en lovændring, der trådte i kraft 1. januar 2013, har været et krav ved folketingsvalg og kommunal- og regionalvalg, at vælgeren skal oplyse sin fødselsdato. Kravet indførtes for at højne sikkerheden af identifikationen af vælgeren.

Valgbogen for Ringstedkredsen indeholder desuden på side 83 en bemærkning om, at seks stemmesedler fra afstemningsstedet Bringstrup foruden kryds var påført samtællingstal nederst på stemmesedlerne. Stemmesedlerne blev som udgangspunkt vurderet ugyldige, jf. § 17, 1. pkt. (i bekendtgørelse om bedømmelse af stemmesedler afgivet til folketingsvalg). Efter en analogi af § 17, 2. pkt., godkendte valgbestyrelsen stemmesedlerne, da det med tydelighed fremgik, at særpræget var påført efterfølgende af en af de tilforordnede.

Social- og Indenrigsministeriet skal hertil bemærke, at den i valgbogen omtalte bestemmelse er sålydende:

”§ 17. En stemmeseddel er ugyldig, såfremt den på anden måde end nævnt i §§ 14-16 er givet et særpræg, herunder ved afmærkning med forskellige skriftfarver, ved iturivning eller ved afrivning af et eller flere stykker. Iturivning eller afrivning betragtes ikke som særpræg, hvis dette er sket ved stemmesedlens udtagning af stemmekassen eller senere. Afmærkning af stemmesedlen med et andet skriveredskab end det, der er fremlagt eller ophængt i stemmerummet, betragtes ikke som særpræg, medmindre skriftfarven eller skrifttykkelsen er helt usædvanlig sammenlignet med almindelige skriveredskaber.”

De i §§ 14-16 nævnte ugyldighedsgrunde omhandler andre mærker foruden kryds, mere end 3 kryds og tegninger, påskrift og påklæbning.

Formålet med forbuddet mod at påføre stemmesedlen særpræg er at forhindre brud på stemmehemmeligheden og stemmekøb. I det tilfælde, hvor særpræget er påført efterfølgende af en tilforordnet, en valgstyret eller en valgstyresformand, er der efter ministeriets opfattelse ikke tale om særpræg, jf. også den situation, der er nævnt i § 17, 2. pkt.

Valgbogen for Sjællands Storkreds, 12. kreds, Slagelse, indeholder bl.a. en bemærkning om, at politiet måtte tilkaldes for at holde ro og orden på et valgsted.

Valgbogen for Fyns Storkreds, 1. kreds, Odense Øst, indeholder på side 5 en bemærkning om, at en blind mand afviste at have en valgstyret med i stemmeboksen sammen med søn/udpeget hjælper.

Social- og Indenrigsministeriet skal hertil bemærke, at reglerne om hjælp til stemmeafgivning blev ændret i 2008 (lov nr. 1347 af 19. december 2008), således at der nu i alle tilfælde for at yde sikkerhed mod uhensigtsmæssig påvirkning af vælgeren skal medvirke en myndighedsperson (i form af en valgstyrelse eller tilforordnet vælger) ud over en personligt udpeget hjælper. Ønsker vælgeren ikke at udpege en personligt valgt hjælper, ydes hjælpen af to valgstyrelser eller tilforordnede vælgere. Den tidligere gældende særlige regulering af blindes og svagsynedes mulighed for hjælp ved stemmeafgivningen, hvorefter blinde og svagsynede havde ret til *alene* at lade sig bistå af en personligt valgt hjælper *i stedet for* to valgstyrelser eller tilforordnede vælgere, er ophævet.

Valgbogen for denne kreds indeholder endvidere en bemærkning om, at den digitale valgliste på et valgsted viste, at der var modtaget 25 brevstemmer. Der var reelt modtaget 130. Alle brevstemmer blev gennemgået, og valglisten ændret manuelt. Fejlen blev meldt til KMD.

Valgbogen indeholder desuden en bemærkning om, at en tilforordnet vælger måtte bede en mand om at træde væk fra/ud af en stemmeboks, hvor hustruen afgav sin stemme. Hustruen gik i vrede efter at have stemt.

Endelig indeholder valgbogen for denne kreds en bemærkning på side 27 om, at 150 stemmer blev flyttet fra liste Ø til liste Å. 3 bunker var sorteret forkert ved den foreløbige optælling. Endvidere blev 11 stemmer flyttet fra liste A til liste I.

Valgbogen for Fyns Storkreds, 2. kreds, Odense Vest, indeholder på side 5 en bemærkning om, at der ved et valgbord blev afleveret valgkampagnemateriale fra liste A.

Endvidere indeholder valgbogen en bemærkning om, at en navngiven vælger gik længe i lokalet og blev højrøstet og truende. Der blev ringet efter politiet, som hentede ham. Vælgeren fik udleveret en stemmeseddel og stemte, inden politiet tog ham med.

Valgbogen for Fyns Storkreds, 3. kreds, Odense Syd, indeholder på side 5 en bemærkning om, at en borger for nylig var flyttet fra Svendborg til Hjallesø og havde fået oplyst at kunne stemme i Odense. Borgeren var ikke på valglisten og henvistes til at stemme i Svendborg, hvad vedkommende dog ikke kunne nå. Borgeren blev sur.

Valgbogen indeholder desuden på side 27 en bemærkning om, at der ved fintællingen var flyttet 50 stemmer fra O til F og 24 brevstemmer fra I til Å.

Valgbogen for Fyns Storkreds, 5. kreds, Middelfart, indeholder på side 4 en bemærkning om, at 2 personer nægtede at afgive stemme, da de ikke ønskede at oplyse fødselsdato og -år. Videre fremgår det af side 5 i valgbogen, at der på afstemningsstedet Gedsted var en kontrovers med en ældre herre, der påstod, at han var blevet afkrævet CPR-nr. i forbindelse med udlevering af stemmeseddel. Stabschefen havde efterfølgende talt med borgeren og fortalt ham, at ministeriets vejledning siger, at der skal oplyses om fødselsdag og -år, såfremt man skal have sin stemmeseddel udleveret. Stabschefen anbefalede borgeren at afgive stemme.

Ministeriet kan bekræfte, at vælgeren ikke skal oplyse sit CPR-nummer, men alene sin fødselsdato for at få udleveret sin stemmeseddel, jf. folketingsvalglovens § 47.

Valgbogen for Syddjyllands Storkreds, 3. kreds, Tønder, indeholder på side 5 en bemærkning om, at rettidigt afgivne brevstemmer for tre afstemningssteder er indtastet med forkert dato i KMD's digitale valgliste og påført dato for valgdagen i stedet for brevstemmeafgivningsdagen. Brevstemmerne blev taget i betragtning.

Endvidere er der i valgbogen for denne kreds en bemærkning om, at der på afstemningsstedet Toftlund i umiddelbar nærhed af afstemningssteder var etableret en privat underskriftsindsamling, der influerede på vælgernes afgang til uhindret at afgive stemme. Disse blev efter flere opfordringer flyttet væk fra adgangsvejen.

Valgbøgerne for Syddjyllands Storkreds, 4. og 5. kreds, Esbjerg By og Esbjerg Omegn, indeholder på side 4 en bemærkning om, at der den 11. juni mellem kl. 10 og 11 i stemmerummene til brevstemmeafgivning i de tre borgerservicecentre var et opslag med alle partier og kandidater. Foran Socialdemokratiet var anført et 'S' i stedet for et 'A'. I tidsrummet fra kl. 10 til kl. 11 har Esbjerg Kommune registreret 120 brevstemmer. Kommunen kontaktede ministeriet telefonisk og forelagde sagen. Kommunen fremsendte herefter en redegørelse til ministeriet. Ministeriet sendte herefter en instruks. Under fintællingen fandt valgsekretariatet 4 brevstemmer med 'S'. Disse blev erklæret gyldige, jf. instruksen.

- ./ Social- og Indenrigsministeriet kan i tilknytning hertil oplyse, at ministeriet den 17. juni 2015 blev kontaktet af Esbjerg Kommune vedrørende den beskrevne fejl. Ministeriet sendte samme dag et brev til valgbestyrelsen i opstillingskredsene Esbjerg By og Esbjerg Omegn med en meddelelse om, at en brevstemmeseddel, der alene er påført bogstavbetegnelsen S, efter ministeriets opfattelse skulle regnes som en gyldig stemme for Socialdemokratiet, medmindre den var ugyldig efter en af de øvrige bestemmelser i bekendtgørelse om bedømmelse af stemmesedler afgivet til folketingsvalg. Der sås her bort fra bekendtgørelsens § 20, hvorefter en brevstemmeseddel er ugyldig, såfremt den alene er påført en uofficiel bogstavbetegnelse (på ét bogstav, ministeriets tilføjelse). Meddelelsen gjaldt alene i forhold til brevstemmer afgivet ved folketingsvalget den 18. juni 2015 af vælgere optaget på valglisten i Esbjerg Kommune. Ministeriet fandt ikke anledning til at foretage yderligere skridt i forhold til de 5 brevstemmer, der i Esbjerg Kommune var afgivet af vælgere bosiddende i andre kommuner. Ministeriet lagde i den forbindelse afgørende vægt på det forhold, at der var tale om et potentielt meget lavt antal ugyldige brevstemmer. Ministeriets brev vedlægges som bilag 1.

I valgbogen for Esbjerg Bykredsen er der endvidere en bemærkning på side 4 om, at der på valgstedet Vitaskolen var et it-nedbrud af en varighed på 10 minutter, hvor valghandlingen var hindret. Nedbruddet har ikke påvirket valghandlingen.

I valgbogen er der på side 5 endvidere en bemærkning om, at (følgebrevet til) en brevstemme, der var taget i betragtning, var underskrevet af en anden person end vælgeren. Fejlen var opstået ved brevstemmeafgivning i Frederikshavn på grund af forbyttet legitimation. Ifølge aftale med ministeriet blev brevstemmesedlen annulleret, og vælgeren fik lov til at stemme.

Social- og Indenrigsministeriet kan oplyse, at ministeriet blev kontaktet telefonisk om sagen, som efter det oplyste skyldtes, at vælgeren og en kollega (begge chauffører) ved en fejl havde fået forbyttet deres kørekort. Det blev oplyst for ministeriet, at følgebrevet til brevstemmesedlen var udfyldt med vælgerens navn, men underskrevet af kollegaen, hvis underskrift kunne kontrolleres på kollegaens kørekort, som vælgeren fortsat var i besiddelse af. Valgstyrerne var ikke i tvivl om, at der forelå en fejl. Ministeriet rådgav på denne baggrund som angivet i valgbogen.

Valgbogen for Syddjyllands Storkreds, 7. opstillingskreds, Vejen, indeholder på side 4 en bemærkning om, at det daværende Økonomi- og Indenrigsministerium ved middagstid på valgdagen rettede telefonisk henvendelse for at gøre opmærksom på, at stemmesedlerne var fejlbehæftet for så vidt angår rækkefølgen af kandidaterne for liste C og liste Å. Den nominerede kandidat for liste C, Mike Legarth, og fra liste Å, Kim Hyttel, var fejlagtigt opført i alfabetisk rækkefølge på stemmesedlen, hvilket bevirkede, at kandidaterne i stedet for at stå øverst på stemmesedlen under partinavnet, stod anført som den anden kandidat for det pågældende parti. Fejlen blev i samråd

med det daværende Økonomi- og Indenrigsministerium afhjulpet ved, at der blev fremstillet et særskilt opslag ved valglokalerne til ophængning ved alle opslag over partier og kandidater.

Der henvises til gennemgangen af stemmesedler ovenfor samt til valgklager fra Det Konservative Folkeparti og Alternativet.

Valgbogen for Syddjyllands Storkreds, 8. opstillingskreds, Vejle Nord, indeholder på side 5 en bemærkning om, at der på to afstemningssteder var problemer med tilgængeligheden for kørestolsbrugere.

Valgbogen for Syddjyllands Storkreds, 9. opstillingskreds, Vejle Syd, indeholder på side 4 en bemærkning om, at flere påtalte, at farven på afstemningskuglepen og partifarve var ens (rød). Der er endvidere en bemærkning om, at en vælger gav sin stemmeseddel til sin ægtefælle. Ægtefællen udfyldte begge, men blev gjort opmærksom på ulovligheden. Den ene ville have en ombytning, den anden ønskede ikke at stemme.

I valgbogen for Syddjyllands Storkreds, 10. kreds, Fredericia, indeholder på side 4 en bemærkning om, at det på afstemningsdagen blev konstateret, at stemmesedlens typografi vedrørende liste F var forkert. Der blev på alle valgsteder ophængt opslag, der gjorde vælgerne opmærksom på fejlen. Der er endvidere en bemærkning om, at det på afstemningsstedet gymnasiet på valgaftenen blev konstateret, at 25 valgkort ikke var indscannet i den digitale valgliste. Med hjælp fra KMD blev valgsystemet genåbnet, og de valgkort, der fejlagtigt ikke var indscannet i løbet af dagen, blev herefter indscannet og valghandlingen afsluttet igen.

Valgbogen for Syddjyllands Storkreds, 11. kreds, Kolding Nord, indeholder på side 5 en bemærkning om, at to vælgere gik i protest fra afstemningsstedet Lunderskov, da de skulle oplyse fødselsdag.

I valgbogen for Syddjyllands Storkreds, 12. kreds, Kolding Syd, indeholder på side 27 en bemærkning om, at der lå 25 Dansk Folkeparti-stemmer under Kristendemokraterne, som blev flyttet i fintællingen.

Valgbogen for Syddjyllands Storkreds, 13. kreds, Haderslev, indeholder på side 4 en bemærkning om en telefonsamtale med det daværende Økonomi- og Indenrigsministerium kl. 14.30, hvor valgbestyrelsen blev gjort opmærksom på, at der var fejl i stemmesedlen vedrørende partierne Det Konservative Folkeparti og Alternativet, hvor spidskandidaten, der er opstillet i alle kredse (rettelig nomineret i alle kredse), ikke fremgik øverst under partierne på stemmesedlen. Desuden var rækkefølgen på kandidaterne forkert på hele stemmesedlen, da nomineringen er opstillet vandret i stedet for lodret. Valgbestyrelsen besluttede at udsende opslag med rettelser til stemmesedlen til samtlige valgsteder til ophængning i stemmerum og valglokalet. Alle valgsteder havde modtaget opslagene i tidsrummet kl. 15-16.

Der henvises til gennemgangen af stemmesedler ovenfor samt til valgklager fra Det Konservative Folkeparti og Alternativet.

Valgbogen for denne kreds indeholder endvidere på side 5 en bemærkning om, at man på afstemningsstedet Aastrup havde konstateret, at tre stemmesedler var skåret forkert, så hele liste Å ikke fremgik. Stemmesedlerne indgik i fintællingen, hvor en vælger havde sat sin stemme. Der var også to blanke stemmesedler uden tryk. Valgbogen indeholder desuden bemærkninger om, at der på to afstemningssteder var en vælger, der ikke ønskede at opgive fødselsdato, og som ikke stemte.

Valgbogen for denne kreds indeholder herudover på side 27 en bemærkning om, at der under optællingen blev konstateret en difference på en brevstemme. Der var en

brevstemme mere end modtaget yderkuverter. Det var ikke muligt at finde fejlen, og stemmen indgik derfor i stemmeoptællingen.

Valgbogen for Østjyllands Storkreds, 2. kreds, Aarhus Vest, indeholder på side 4 en bemærkning om, at valgstedet Borum Forsamlingshus brændte den 13. juni 2015, hvorfor valgstedet blev flyttet til Lyngby Sognegård. Vælgerne blev forud for valget orienteret om ændringen.

Valgbogen for Østjyllands Storkreds, 6. kreds, Randers Nord, indeholder på side 5 en bemærkning om, at to vælgere forlod valglokalet uden at stemme, idet de ikke accepterede fremgangsmåden for hjælp til stemmeafgivningen, da man ikke ville tillade, at en tilfornet skulle hjælpe med stemmeafgivningen.

Valgbogen for Østjyllands Storkreds, 7. kreds, Randers Syd, indeholder på side 5 en bemærkning om, at to brevstemmer, som ikke kunne tages i betragtning, blev blandet sammen med de øvrige brevstemmer på et afstemningssted. På et andet afstemningssted blev en vælgers brevstemme ikke taget i betragtning, da vælgeren ved en fejl afgav stemme på valgdagen.

Valgbogen for Østjyllands Storkreds, 8. kreds, Favrskov, indeholder på side 5 bl.a. bemærkninger om, at der på et afstemningssted blev fundet et forfalsket valgkort i en stemmeurne. På et afstemningssted blev der foretaget en korrektion af fejlagtigt registreret brevstemme. Den fremmødte vælger afgav stemme. På et afstemningssted fik en vælger fejlagtigt mulighed for at afgive stemme på forkert afstemningssted, hvilket skyldtes delvis overensstemmelse mellem vælgernummer og fornavn. Under valget blev det sikret, at vælgeren ikke kunne afgive stemme på korrekt afstemningssted. På et afstemningssted afgav en ophidset vælger stemme uden for stemmeboksen og smed stemmesedlen på valgbordet. Stemmesedlen blev ikke taget i betragtning.

I valgbogen er der desuden på side 6 en bemærkning om, at en borger afleverede et forfalsket valgkort, der var fundet på parkeringspladsen. Det daværende Økonomi- og Indenrigsministerium blev orienteret telefonisk.

Valgbogen for Østjyllands Storkreds, 10. kreds, Horsens, indeholder på side 4 en bemærkning om, at stemmeseddelregnskabet ved to afstemningssteder afviger, idet der mangler én henholdsvis to stemmesedler. Man antager, at vælgerne har taget stemmesedlen med ud af lokalet.

Valgbogen for Vestjyllands Storkreds, 2. kreds, Skive, indeholder på side 5 en bemærkning om, at en vælger på et afstemningssted klagede over, at to tilfornede fra A og B lukkede en valgurne ved valgets begyndelse bag stemmeboksen, så andre ikke kunne se, at de lukkede. Årsagen var, at de havde svært ved at lukke. Umiddelbart forinden havde to tilskuere påsat, at urnen var tom.

Valgbogen for denne kreds indeholder endvidere en bemærkning om, at en vælger var gået i vrede uden at stemme, da hun ikke ville oplyse fødselsdatoen.

Valgbogen for denne kreds indeholder endelig en bemærkning om, at en vælger mødte på et afstemningssted med valgkort i original. I valgbogen (rettelig valglisten) var markeret "B" for brevstemme. Brevstemmen var afgivet i Statsfængslet ved Sdr. Omme og var på kuverten påført CPR-nummeret på den vælger, der mødte frem. Vælgeren fik imidlertid lov til at stemme, da valgstyrene var overbevist om, at den vælger, der havde brevstemt, ikke var identisk med den vælger, der stod påført brevstemmekuverten, specielt da efternavnet på den vælger, der mødte frem, og den vælger, hvis navn var påført kuverten, ikke staves identisk, og da fødselsdatoen på følgebrevet ikke var lig CPR-nummeret på den vælger, der mødte frem. Brevstemmen blev ikke taget i betragtning.

Social- og Indenrigsministeriet skal i tilknytning hertil bemærke, at det ved gennemgangen af brevstemmerne inden afstemningens begyndelse (evt. dagen inden) skal undersøges, om brevstemmerne kan komme i betragtning. En brevstemme kan ikke komme i betragtning, hvis afsenderen ikke er opført på valglisten, jf. folketingsvalglovens § 65, stk. 2, nr. 1. Når en brevstemme kan komme i betragtning, sættes et mærke ved vælgerens navn på valglisten, der angiver, at vælgeren har afgivet brevstemme, jf. § 66, stk. 1, 1. pkt.

Valgbogen for Vestjyllands Storkreds, 3. kreds, Viborg Vest, indeholder på side 5 en bemærkning om, at flere vælgere kommenterede brugen af røde kuglepenne i stemmerummene. Tre vælgere på tre forskellige afstemningssteder udtrykte utilfredshed med, at de skulle oplyse fødselsdato. To af disse vælgere forlod afstemningsstedet uden at afgive stemme.

Valgbogen for Vestjyllands Storkreds, 4. kreds, Viborg Øst, indeholder på side 5 en bemærkning om, at flere vælgere kommenterede brugen af røde kuglepenne i stemmerummene.

I valgbogen for denne kreds er endvidere en bemærkning om, at en umyndiggjort vælger i Skals blev afvist, da pågældende ikke var optaget på valglisten.

Ministeriet skal bemærke, at umyndiggjorte efter grundlovens § 29, stk. 1, ikke har valgret til folketingsvalg.

Valgbogen for Vestjyllands Storkreds, 5. kreds, Silkeborg Nord, indeholder på side 5 en bemærkning om, at en vælger på afstemningsstedet Fårvang råber og brokker sig højlydt over at skulle afgive sit CPR-nr. til fremmede. På afstemningsstedet Kjellerup blev en borger afvist på grund af manglende billede-ID.

Social- og Indenrigsministeriet bemærker i den forbindelse, at det følger af folketingsvalglovens § 47, 4.-6. pkt., at valglisteføreren skal forlange, at vælgeren oplyser sin fødselsdato. Vælgeren skal i øvrigt på forespørgsel give oplysning om sit navn og sin bopæl. Hvis der er tvivl om en vælgers identitet, skal denne fastslås, om fornødent ved fremlæggelse af dokumentation herfor.

Det vil ikke være i overensstemmelse med loven, hvis der kræves ID af alle, der stemmer. Dokumentation for en vælgers identitet skal alene kræves i tilfælde, hvor der er tvivl om den pågældende vælgers identitet. Der kan endvidere ikke stilles et generelt krav om billedlegitimation, mens der konkret vil kunne stilles krav herom, hvis der, efter at vælgeren har fremvist legitimation uden billede, stadig er i tvivl om vælgerens identitet.

Det fremgår ikke af valgbogen, om der var særlig anledning til at bede de pågældende vælgere identificere sig.

I valgbogen for denne kreds og for Vestjyllands Storkreds, 6. kreds, Silkeborg Syd, er der endvidere en bemærkning om, at afkrydsning med røde blyanter blev kommenteret på i alt tre afstemningssteder.

Valgbogen for denne kreds og for Vestjyllands Storkreds, 6. kreds, Silkeborg Syd, indeholder endelig på side 83 en bemærkning om, at valgbestyrelsen anerkender, at hvis stemmesedlens afkrydsningsrubrik er afmærket på en sådan måde, at afmærkningen ikke kan antages at være udtryk for et kryds – f.eks. ved at rubrikken er helt udfyldt eller er helt skraveret – skal stemmesedlen bedømmes som en ugyldig stemme. Valgbestyrelsen finder imidlertid, at det er forkert, at en helt udfyldt eller skraveret rubrik medfører, at en stemmeseddel bliver ugyldig. Dette begrundes af valgbestyrelsen med, at der ikke er tvivl om, hvad vælgeren har villet stemme.

Social- og Indenrigsministeriet bemærker i den forbindelse, at det følger af folketingsvalglovens § 69, stk. 1, nr. 2, at en stemmeseddel afgivet på afstemningsstedet er ugyldig, såfremt vælgerens stemme på stemmesedlen ikke er afmærket med kryds.

Det fremgår af ministeriets vejledning om afholdelse af folketingsvalg, at afmærkning af afkrydsningsrubrikkerne imidlertid kan give anledning til nogle særlige afgrænsningsvanskeligheder i tilfælde, hvor rubrikken er afmærket med et meget gnidret eller fedt kryds, f.eks. fordi det anvendte skriveredskab, hvis der anvendes en form for (farve)blyant, sidst på afstemningsdagen kan være så nedslidt, at det er vanskeligt at sætte et tydeligt kryds. I sådanne tilfælde må valgbestyrelsen foretage en konkret vurdering af, om afmærkningen er udtryk for, at vælgeren har ønsket at sætte et kryds. Hvis afkrydsningsrubrikken er afmærket på en sådan måde, at afmærkningen ikke kan antages at være udtryk for et kryds – f.eks. ved at rubrikken er helt udfyldt eller er helt skraveret – skal stemmesedlen bedømmes som en ugyldig stemme.

Ministeriet bemærker i den forbindelse, at en udfyldelse af hele afkrydsningsrubrikken kan være udtryk for, at vælgeren har streget krydset helt over. Hensynet bag reglen er i den forbindelse at sikre, at et kryds, der på denne måde streges over, ikke utilsigtet regnes som en gyldig stemme for et parti eller en kandidat.

Det bemærkes endvidere, at der øverst på stemmesedlerne skal stå en vejledning til vælgerne, som bl.a. skal indeholde teksten: "Sæt kun ét X på stemmesedlen. Du må ikke udfylde rubrikken med andet end et X, da din stemmeseddel så bliver ugyldig. Du kan få byttet din stemmeseddel, hvis du skriver forkert."

I valgbogen for Vestjyllands Storkreds, 6. kreds, Silkeborg Syd, er der endelig en bemærkning om, at der kl. 13 på et afstemningssted blev fjernet materiale fra Enhedslisten – De Rød-Grønne fra forhallen. En borger havde lagt en del pjecer. 21 stk. pjecer "Fælles indsats" blev fjernet.

I valgbogen for Vestjyllands Storkreds, 7. kreds, Ikast, er der på side 5 en bemærkning om, at det ved den foreløbige opgørelse viste sig, at antallet af afgivne stemmer afveg med 1 mod antallet af udleverede valgkort. Det har formentlig været tale om, at der i et enkelt tilfælde har været udleveret to stemmesedler, der har været "klistret sammen", til en vælger.

I valgbogen for Vestjyllands Storkreds, 10. kreds, Holstebro, er der på side 5 en bemærkning om, at der på to afstemningssteder var to hændelser, hvor en borger ikke ønskede at oplyse fødselsdato, vise legitimation eller skrive fødselsdato på en seddel, hvorefter borgeren gik i vrede uden at afgive stemme.

På valgstedet i Vinderup mødte en vælger op for at stemme. Ifølge folkeregistret var vælgeren bosiddende i Struer Kommune. Vælgeren mente selv, at han havde meldt flytning et par uger før valget til Holstebro Kommune. Vælgeren var derfor utilfreds med ikke at kunne stemme i Vinderup.

Der henvises til det ovenfor vedrørende Sjællands Storkreds, 2. kreds, Guldborgsund, anførte.

I valgbogen for Nordjyllands Storkreds, 1. kreds, Frederikshavn, er der på side 5 en bemærkning om, at to vælgere havde brevstemt og mødte på valgstedet Hørby, hvor de fik udleveret stemmesedler og afgav stemme. Efterfølgende er deres brevstemmer taget væk, og antallet af indkomne brevstemmer er nedskrevet fra 36 til 34. Valgstedet Skagen åbnede først kl. 9.05 på grund af tekniske problemer med den digitale valgbox (rettelig den digitale valgliste).

I valgbogen for Nordjyllands Storkreds, 2. kreds, Hjørring, er der på side 4 en bemærkning om, at en brevstemme, der ikke burde have været taget i betragtning, ved

en fejl var nedlagt i stemmekassen og derfor måtte medtages. En vælger var fejlagtigt registreret som havende afgivet brevstemme, men kunne dokumentere ikke at have skrevet under på følgebrevet og fik derfor lov at afgive stemme.

I valgbogen for Nordjyllands Storkreds, 3. kreds, Brønderslev, er der på side 5 en bemærkning om, at en vælger stod som at have brevstemt uden at have gjort det. Folkeregistret bekræftede, at det var en fejl. Det var Brøndby Kommune, som havde udskrevet en forkert følgeseddel til en brevstemme. Anden vælger havde underskrevet sedlen.

3. Kandidatfortegnelserne

Som bilag til valgbøgerne er vedlagt Den Store Fortegnelse over de opstillede kandidater i vedkommende valgkreds, som udarbejdes af vedkommende anmeldelsesmyndighed og sendes til valgbestyrelserne til brug for fremstilling af stemmesedler. Ved dette valg er der i modsætning til ved valgene i 2011, 2005 og 2011 ingen kandidater, der har adresse i udlandet.

4. De ugyldige stemmer

Ved gennemgangen af valgbøgerne er optalt i alt 41.073 ugyldige stemmesedler, heraf 29.920 blanke stemmesedler og 11.153 andre ugyldige stemmesedler, jf. vedhæftede oversigt (bilag 2), hvor de ugyldige stemmesedler er fordelt på ugyldighedsgrunde opgjort for henholdsvis stemmesedler afgivet på afstemningsstedet og brevstemmesedler.

Ugyldighedsprocenten – blanke og andre ugyldige stemmesedler i procent af i alt afgivne stemmesedler (3.560.060) – blev 1,15. Ved valget i 2011 var ugyldighedsprocenten 0,96.

Ugyldighedsprocenten for blanke stemmesedler (29.920) blev 0,84 mod 0,64 ved valget i 2011. Ugyldighedsprocenten for andre ugyldige stemmesedler (antal) blev 0,31 mod 0,32 ved valget i 2011.

Af de i alt 41.073 ugyldige stemmesedler var 35.593 afgivet på afstemningsstedet (27.813 blanke, 7.780 andre ugyldige), mens 5.480 var ugyldige brevstemmesedler (2.107 blanke, 3.373 andre ugyldige). Målt i forhold til antal stemmesedler afgivet på afstemningsstedet (3.251.177) var ugyldighedsprocenten for stemmesedler afgivet på afstemningsstedet 1,09. Målt i forhold til antal brevstemmer taget i betragtning (308.883) var ugyldighedsprocenten for brevstemmesedler 1,77.

5. Brevstemmer, der ikke er taget i betragtning

Ved gennemgangen af valgbøgerne er optalt i alt 2.253 rettidigt modtagne brevstemmer, der ikke er taget i betragtning. Ved 2011-valget udgjorde antallet af rettidigt modtagne, ikke i betragtning tagne brevstemmer 1.927. I vedhæftede oversigt (bilag 2) er de ikke i betragtning tagne brevstemmer fordelt efter årsagen hertil.

Brevstemmer, der ikke er taget i betragtning, indgår ikke i opgørelsen af antal afgivne stemmer og dermed heller ikke i opgørelsen af stemmeprocenten.

Ud over de rettidigt modtagne brevstemmer, der ikke blev taget i betragtning, var der ifølge valgbøgerne i alt 181 brevstemmer, der blev modtaget på afstemningsstederne fra afstemningens begyndelse og indtil dens slutning. Disse brevstemmer blev uåbnede henlagt som ikke rettidigt modtagne og kom ikke i betragtning. Ved valget i 2011 var det tilsvarende antal for sent modtagne brevstemmer 248.

6. Falsk SMS om folketingsvalget

Det daværende Økonomi- og Indenrigsministerium blev om formiddagen på valgdagen kontaktet telefonisk af en vælger, der oplyste at have modtaget en SMS med teksten:

”Din kommune er udvalgt som forsøgskommune for sms afstemning.
Besvar denne sms med: 1231 + partibogstav + evt. kandidatnavn.
Der kan sms-stemmes i dag mellem kl. 9 og 20.
Med venlig hilsen Indenrigsministeriet”.

Ministeriet var ikke bekendt med omfanget af dette mulige forsøg på at opfordre vælgere til at stemme på en måde, der ikke er foreskrevet i valglovgivningen, men udsendte straks – for at undgå, at nogen handlede i tillid til indholdet af SMS'en – en pressemeddelelse med oplysning om, at SMS'en var falsk, og oplysningerne i SMS'en forkerte. Det blev videre oplyst i pressemeddelelsen, at man kun kan stemme ved personligt fremmøde på det afstemningssted, man hører til, og som fremgår af ens valgkort.

Ministeriet foretog endvidere samme dag – på valgdagen – forskellige skridt til at afdække, hvorfra SMS'en var sendt, og til at forhindre yderligere afsendelse af sådanne SMS'er, og ministeriet indgav samme dag politianmeldelse til Københavns Politi og Rigspolitiets cyber crime center. Sagen er fortsat under efterforskning.

Ministeriet har ikke hørt fra eller om vælgere, der har besvaret SMS'en, og det er ikke ministeriets indtryk, at SMS'en har afholdt nogen fra at stemme.

7. For sent modtagne brevstemmer

Social- og Indenrigsministeriet har modtaget nogle henvendelser fra forskellige myndigheder, som efter afstemningens begyndelse på valgdagen og i dagene derefter havde modtaget brevstemmer, som af denne grund ikke kunne tages i betragtning. Henvendelserne indeholdt oplysninger, der kunne tyde på, at i hvert fald nogle af brevstemmerne muligvis kunne være nået frem, hvis den myndighed, fra hvilken brevstemmen var afgivet og afsendt, havde udvist mere omhu i forbindelse med afsendelse, adressering og frankering. Social- og Indenrigsministeriet vil inddrage disse henvendelser og problemstillinger i ministeriets løbende arbejde med at sikre bedst mulig vejledning til de myndigheder, der løser opgaver i forbindelse med brevstemmeafgivning.

8. Underretning af valgbestyrelserne

Alle valgbestyrelser får tilsendt et eksemplar af denne redegørelse tillige med oplysning om, at Betænkning og indstilling fra Udvalget til Prøvelse af Valgene kan ses på Folketingets hjemmeside, når valget er godkendt.